

Skånes Vapenhistoriska Förening

M E D D E L A N D E Nr 137

September 1982

Korrespondens till: Skånes Vapenhistoriska Förening
c/o Ordf. Gösta Håkansson, Sundsgatan 22, 230 44 VINTRIE
Tel bost 040 - 15 87 78, kontoret 040 - 23 25 60
Postgiro: 43 08 17 - 7

Vice ordförande:
Rune Lindkvist, Andgatan 4, 234 00 Lomma, tel 040 - 41 19 08

Klubbmästare:
Per-Gösta Andersson. Tel arbetet 729 80, tel bostaden 49 45 85

Redaktionen:
Jan Clarin, Vattenverksgatan 1, 234 00 Lomma, tel 040 - 41 18 48

Medlemsregister och adressändringar:
Birger Nilsson, Fortunavägen Postlåda 194, 212 90 Malmö, tel 040 - 49 01 39

Efter vårt sedvanliga sommaruppehåll, i varje fall för en del, är verksamheten inom föreningen åter i full gång. Några av oss har haft ett intensivt arbete med att planera den kommande internationella vapenauktionen i oktober (se annonsutdrag). Det har bl a inneburit att höstens studieresa är framflyttad till nästa år.

Vapenauktionen kommer att bli vårt största arrangemang genom tiderna. Förra årets succé vid försäljningen av Folke Herrströms vapensamling har inneburit att vi i år kommer att kunna auktionera ut en samling som är fyra gånger så stor.

Samlingen presenteras i en välredigerad katalog bestående av 80 sidor, 114 bilder, beskrivning av utropspris på varje vapen. Produktionskostnaden för katalogen överskrider väsentligt priset som Du kan köpa den för.

Jag vill påstå, att det förmodligen inte tidigare framställts en så utmärkt katalog med bilder och vapenbeskrivningar. Beställ den snarast av Jan Clarin eller undertecknad. Vi lovar att hela upplagan kommer att ta slut lagom till auktionen.

Vi kommer att i likhet med föregående år arrangera en sammankomst en kväll här i Malmö. Förmodligen blir det den 15 oktober omkring kl 19.00. Boka preliminärt denna kväll. Vi återkommer i nästa Meddelande, i början av oktober, med program och plats.

I min korrespondens med bl a FORSVARSMUSEET i Oslo har jag från kapten Arne Melsæter erhållit ett brev med innehåll enl bifogat (se nästa sida).

Om Du vet något om den svenska marina officershuggaren från mitten av 1600-talet ber jag Dig kontakta mig eller Kapten Melsæter. Det skulle vara roligt om någon av våra medlemmar kunde lämna önskade upplysningar.

Gösta Håkansson

EN AV SVERIGES STÖRSTA PRIVATA VAPENSAMLINGAR

KOMMER ATT AUKTIONERAS BORT DEN 15 OCH 16 OKTOBER 1982

UNDER ANTIK-82 I MALMÖ MÄSSHALLAR, STADIONGATAN 25, MALMÖ.

VISNING DEN 14 OKTOBER 1982

105 st europeiska vapen från tiden fram t o m 1600-talet

Dolkar, svärd, rappirer, armborst, hjullåsgevär, stångvapen, hel- och halvrustningar, hjälmar, harnesk m m

115 st europeiska vapen från 1700-talet

Blankvapen, pistoler (ett flertal signerade par), armborst, gevär, kanoner m m

235 st europeiska vapen från 1800-talet

Utsökta blankvapen, pistoler, revolverar, gevär, jaktvapen, tillbehör m m

110 st vapen från Afrika och Asien

Bl a ett stort antal förnämliga islamska

En omfattande och rikt illustrerad katalog med svensk text är under framställning till ett pris av Sv kr 65,- + porto

SKÅNES VAPENHISTORISKA FÖRENING

c/o Gösta Håkansson

Sundsgatan 22

230 44 VINTRIE

Tel 040 - 15 87 78 (bostaden), 040 - 23 25 50 (kontor)

FORSVARSMUSEET

Oslo mil/Akershus
OSLO 1

Vår referanse
390/82/A/FMU/AM/BH/786.3
Tidligere referanse

Dato
16 april 1982

Skånes Vapenhistoriske Förening,
v/ ordf. Gösta Håkonsson,
Sundsgatan 22,
23044 VINTRIE
SVERIGE

GJENSTANDER MED SVENSK TILKNYTNING VED FORSVARSMUSEET

Forsvarsmuseets bibliotekar har gjort meg merksam på siste passus i Deres brev til museet av 27/3-82 hvor De forespør om svenske gjenstander.

Til dette kan det opplyses at Forsvarsmuseet har et godt utvalg gjenstander av svensk opprinnelse, faktisk så mange at det vil føre for langt å utarbeide en liste over dem ved denne anledning. FMJs svenske blankvåpen vil muligens være av det mest interessante. Spesielt vil jeg nevne noen meget tidlige soldatkårder, tre i tallet (hvorav to er ruiner) som kan være fra ca 1634 og/eller 1653. En norsk amatørforsker arbeider akkurat med disse.

Dessuten flere interessante både jern- og messingfestede kårder fra ca 1700.

Dessverre tillater ikke min kapasitet noe omfattende arbeide om eller med de svenske våpen, men rene presentasjoner av de sjeldneste ligger innenfor mulighetenes grenser.

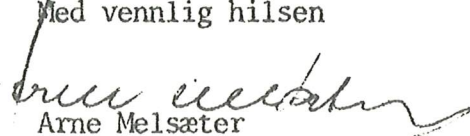
Akkurat nå er det aktuelt med litt svensk assistanse. I mitt arbeide med marineoffiserenes sekundærvåpen forekommer en marineoffisershuggert fra midten av 1600-tallet. Den har en enegget, krum klinge med en dyp, lang og en grunn, kort blodrand langs klingeryggen. Den er ryggslipt foran og minner mye om klingene til de senere infanterisablene.

Denne klinge har i den lange blodranden innslått STOCHOLM på begge klingsider.

Er det noen i Deres forening som har kjennskap til tilsvarende tilfeller? Eller muligens en litteraturhenvisning?

Jeg formoder at våpnet i sin tid er brukt av en sjøoffiser og bør vel også ha svensk tilknytning. Jeg akter i alle fall ved leilighet å kontakte Marinmuseet i Karlskrona om saken, muligens også Armemuseet.

Med vennlig hilsen

Arne Melsæter
Kaptein
Fagsjef/blankvåpen

Vedlegg ⁺ Fotostatkopi m/skisse.

Tält eller barack

Av Thorbjörn Wrambo

Tält har sedan urminnes tider använts av krigsfolk. Under trettioåriga krigets dagar använde de svenska trupperna sig av runda tält av olika storlekar och former. Inga fastställda modeller fanns, För officerarnas del var tälten stora som mindre "riddarsalar"; detta på grund av att de inte bara skulle användas till nattlogi utan även vid lägesgenomgångar, föredragningar och även dryckeslag. Officerstälten kunde då rymma både stora bord, stolar, tältsäng och mindre fält-

arkiv. Ett exempel på ett dylikt officers-

tält är det på Skokloster bevarade

Soldattälten var av skiftande storlek och rymde 6-10 man.

Någon bestämd storlek fanns ej under första delen av 1600-talet.

Det var först på

1680-talet, när

systematikern Karl XI

började ordna upp den

svenska krigsmakten, som

särskilda modeller på tält för både befäl och manskap fastställdes.

Dessa tält eller baracker var vävda i s.k. buldanväv, Till utseendet var

de fyrkantiga och försedda med ryggås, samt rymde vid gardet 6 man (år

1689), vid livdrabanterna 5 man. Dessa bildade ett tältlag. År 1700 hade

Karl XII förordnat att endast 4-5 man skulle ingå i ett tältlag vid in-

fanteriet och 3 man vid drabantkåren och kavalleriet i övrigt. Vid infanteri

skulle enligt 1696-års förordning en trossdräng med trosshäst finnas per

3 tältlag och vid kav. 1+1 per tältlag. bild 2

Förutom tält utgjordes den gemensamma

utrustningen av en kokkittel och en yxa.

Officerstälten var avlånga och enligt

ritning av generalkvartermästaren Carl

Magnus Stuart var måtten på dessa: bredd

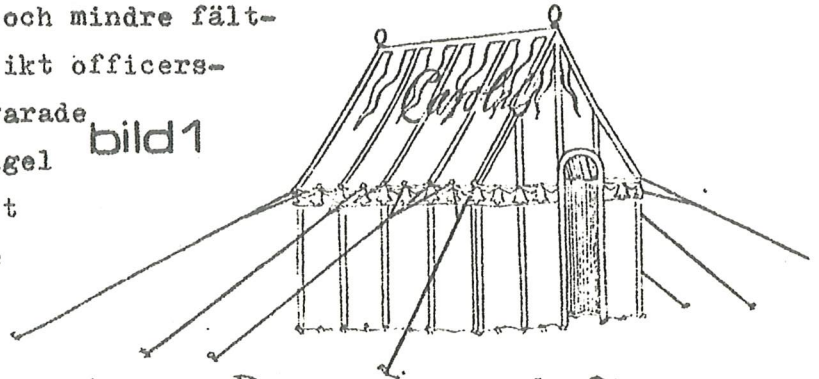
$4\frac{1}{2}$ aln, längd 5 aln och höjd $2\frac{1}{2}$ och $2\frac{3}{4}$

aln. Förutom ovannämnda soldat och officerstält fastställdes modell för runda

gevärstält s.k. mukötbarracker. Under Karl XII:s krig skulle det finnas

4-5 stycken per kompani.

bild 1

*Dessein aff ett Officer Officers Tält
Längden är 5 aln Bredden är 4 aln.
Höjden är högh 2 aln 3/4 aln
Dessa Tältes igen med en Yxa. som sig emellan Dräppas in i Tältet de i frigit furet af Kåringarna
Stockholm d 26 Aprilis år 1699*

C. M. Stuart

Bild 1 Modellritning till officerstält

Bild 2 Modellritning till manskapstält

E F T E R L Y S N I N G .

Vid inbrott i Göteborg lördagen den 6/11 1982 stals följande vapen:

+

Hjullåspistol 1630-40-talet. Västeuropa. Längd 63 cm. Kaliber 13 mm. Helstock med inlagda band av järn. Kolven avslutas med en 5,5 mm bred spetsoval ring av järn. Kolvplatta med inläggningar som ovan.

Flintsnapplåspistol Eibar Spanien 1820-tal. Längd 37 cm. På pipa, låsbleck och varbygel, stämpel YBARSABAL.

FLINTLÅSPISTOLER:

Pistol med silverbeslag, längd 49 cm. kal. 15 mm. På pipa och lås Felix Meier in Wienn. Tumplåt med adligt vapen, en hjort över hjul och moln.

Refflad pistol med snälltryck, mitten av 1700-talet. Längd 42 cm. Beslag i förgylld mässing. På pipan Kuchenreuter.

Tvåpipig "Wender". Längd 42 cm. Kal. 13 mm. På piporna 3. 4. CASPAR SCHÜRING A FVLD.

Pistol helt i stål. "Segalas typ" 2 hanar, 4 pipor. Längd 17,5 cm. Kal. 7,6 mm.

Pistol med trombonpipa i mässing. Längd 33 cm. Kal. i mynningen 25 mm. Låset märkt I. PROBIN.

Pistol med damaskerad trombonpipa. Oval i mynningen. Längd 31 cm. Låset märkt VELU.

Pistol med trombonpipa i mässing med bajonett. Längd 31 cm. Boxlås. Märkt BLAIR London.

Pistol med trombonpipa i mässing. Oval mynning. Osignerad, men med Hertig Carls rustkammarmärke på kolven.

Pistol m.1777 Frankrike. Längd 30,5 cm. Kal. 17,5 mm. Märkt krönt L och St. Etienne.

Helstockad pistol. 1700-talets mitt. Frankrike. Längd 18 cm. Pipa med trumf, på undersidan märkt RENARD.

Dubbelpipig pistol med en hane och 2 pipor sida vid sida. Ena fängpannan kan stängas med ett skjutbart lock. Kolv i Queen Anne style. Längd 28 cm.

Fickpistol. Boxlås. Längd 18 cm. Märkt I. GANDON London.

Fickpistol i Queen Anne style. Längd 20 cm. Märkt KETLAND & Co.

Tvåpipig pistol med omställare och bajonett på övre pipan. Längd 20 cm. Sign. SOUTHALL London.

Dubbelpipig pistol med runda pipor. Boxlås. Längd 21 cm. Nätskuren kolv. Tidigt 1800-tal. Liège.

Fickpistol med bajonett omkr. 1800. Frankrike? Längd 21 cm. Kolven nätskuren och med silverstift.

SVENSKA PISTOLER:

Studsarpistol m/1820. Pipa märkt H. Löskolv.

Tappstudsarpistol m/1820-49. Pipan märkt krönt S TW AH 186. Kolvkappan $\frac{4}{70}$

Flankörpistol m/ 1820-57. Pipan märkt CI under krona HB WN 742. MDF. Projekt till flankörpistol m/1850. Märkt på pipans undersida P.

Märkt på 3 olika ställen 4. Inget uttag för löskolv. Flankörpistol m/1850. Märkt på pipan och låset med krönt C. 1856 1460.

Tappstudsarpistol m/1850. Märkt på pipa och lås krönt C. 1856 1459.
Refflad kammarladdningspistol med slaglås. Kapt. Sandbergs projekt
1843 märkt i lådan och på knallhattstappen 2.
Pistol med underliggande hane. Whitelocks patent 1835. På varbygeln
Whitelocks patent. Längd 37 cm. Kal. 15 mm.
Feilitzens pistol (el revolver). Stomme i järn och i stället för var-
bygel en svarvad tapp.

REVOLVRAR:

Mariettes patent. Längd 19 cm. 4 damaskerade pipor. Kal. 9 mm. Märkt
Mariette Brevete.
Allens patent. Längd 19 cm. Kal. 7,62 mm. Märkt Pat. 1837 Cast. Steel.
Allen o Thurber Worcester.
Slaglåsrevolver. Märkt Maynards pat. sep. 22 1845. Mass. Arms. Co
Chicoope Falls. Märkt 520 och 309.
Revolver märkt I:OFFRELL Patent 375.
Colt Navy m/1851 nr 18985.
Colt Army m/1860 nr 140859.
Adam o Deanes patent. På kolvkappan: Kaptain Vialls 45 th Regt.
Hammerless Pennells pat. 1853.
Hammerless Harveys pat. 4017.
Tranters patent. Nr 2.228T.
Kerrs patent. Nr 520 London Armory.
Langs konstruktion omkr. 1850. På pipan James Beattie 205 Regent St.
London.
Slaglåsrevolver märkt Savage. R.F.A. Co. Middletown H N PT. H.
PATENTED NE 17 185 J UARY 16 1859 MAY 15 1860.
Remington märkt på pipan Patented sept. 14 1858 E. REMINGTON o SON
ILION NEW YORK USA A 19052.
Slaglåsrevolver. På pipan 1373 DEVISME BTE.
Beamont - Adams 2 modell märkt EM. REILLY o Co OXFORD STREET LONDON-
B 19131 - ADAMS PATENT No 34880. R.
Revolver för stiftpatroner m/1859. Norge. Märkt bl a INVON E.LEFAUCHEUX
BREVETE SGLF PARIS LF 15819.

UTLÄNDSKA MILITÄRA PISTOLER:

Löbnitz kammarladdare m/1841 Danmark. Märkt GHRE:92 M-1841 B-1842-19.
Pistol m/1848 (Kronborg mod) Danmark. Märkt på pipan 3DR. IK.102.
1854-520.
Pistol m/1848 för flottan. Danmark. Märkt 1850-76. Hanen på låsbleckets
insida.
Pistol m/1850. Kavalleriet Preussen. Märkt på pipan 1850 27 1850 FW,
på varbygeln 4. U. 4. 27.
Refflad slagläspistol m/1859 Kavalleriet Österrike. Märkt R W TH.
SEDERL 863.
2-pipig (bock) slagläspistol. Försöksmod. 1859. Norge. Märkt med 3:or.
+
Huggare med pistoler för fångvården. Märkt C.G.GRANBERG 28.
Slaglås-pistol med bajonett. På pipan Liëges stämpel ELG inom oval.
Knivpistol. På knivbladen James Rodgers Sheffield.
Slaglås-pistol - s k WENDER omkr. 1850. Märkt på pipan A. SCHÜLER IN
SUHL 11 22 33 44. 4 pipor och 2 hanar. Längd 33 cm.
Kal. 6 mm.
Tvåpipig Wender. Märkt IA o J RIGBY. DUBLIN. Längd 15 cm. På pipa DU-41.
Fickpistoler, par. Längd 16 cm. Kal. 17 mm. Märkta ELG inom oval samt
149.
Slaglås-pistol med bälthake. Längd 31 cm. Kal. 17 mm. På pipan C. JONES.
LONDON.
Luftpistol. Helt i gjutjärn. Luftpumpen i kolven.
Snappslagläspistol. Längd 32 cm. Kal. 16 mm.

Slaglåspestol Spanien. Längd 32 cm. Kal. 17 mm. Märkt på pipan
HERRADURAS POR ANDRES ACHA EIBAR 1841. Lejonformad hane.
Refflad slaglåspestol. Längd 36 cm. Kal. 17,5 mm. Märkt på pipan
GOLLETTE. A. WARSZAWA.
Fickpestol slaglås. Längd 20 cm. Kal. 16,5 mm. Märkt på pipan
W. MILLS. 120 HIGH HOLBORN. LONDON. Kolv med
inläggningar i silver. Tumplåt med adligt vapen;
ett griphuvud med öppen krona om halsen.
Enpipig slaglåspestol i mässing. Märkt OIS No:156
Knallpillerpestol? Längd 42 cm. Kal. 8 mm. Märkt på låset C.A. Lager-
holm, Stockholm.
Knallpillerpestol, par. Längd 42 cm. Kal. 11 mm. Märkta på piporna
I.KUCHENREUTER IN REGENSBURG.
Pistol 1 E. SCHMIDT
Pistol 2 a ROSTOCK.

"SMALÄNNINGAR":

1-2-4-6-pipiga slaglås. } 15 st
2-4-pipiga för stiftpatroner }
Alla avbildade i: ERIC ASHEDE: "SMALÄNDSKA MÄSSINGSVAPEN."

DEN SOM FAR KÄNNEDOM OM DESSA VAPEN BEDES VÄNLIGEN KONTAKTA NÄRMASTE
POLISMYNDIGHET ELLER ERIC ASHEDE TEL 031-53 74 84.